

Joan Ferrer Miserol

Malgrat el títol, he d'admetre que gairebé no puc parlar del cinema postclàssic, perquè, des dels començaments dels vuitanta, vaig anar abandonant el costum d'anar al cinema; de fet, no he vist cap pel·lícula feta els darrers vint anys; ni per televisió. El meu allunyament se produí per moltes raons, de les quals dues les tenc molt clares, la pèrdua de l'estil clàssic per l'enfonsament dels grans estudis, però molt especialment pels temes emprats per les pel·lícules del cinema modern, que s'anaren a poc a poc adaptant-se a les característiques del nou públic, que passà fonamentalment de l'edat adulta a l'adolescència; però a part d'aquests dos canvis bàsics, intuïa que en el fons hi havia a més una tercera raó. Ara no sabria dir si la veia tan determinant com les dues primeres, però, encara que no la pogués destriar no la menyspreava, per-

què percebia que era igualment fonamental. Com que vaig deixar de veure aquest cinema, mai no vaig arribar a esbrinar quina era aquesta tercera raó i me vaig anar oblidant que existís.

L'altre dia de pagès, malgrat incloïguí Woody Allen dins el cinema modern, vaig comprar en DVD *La rosa púrpura del Cairo*, perquè en el seu moment m'interessà; sobretot pel tema, que tracta de la relació gairebé directa entre ficció i realitat, entre obra i espectador, i perquè és, si no la darrera, una de les darreres pel·lícules que havia vist a les sales cinematogràfiques. En la visió digital vaig quedar summament decebut, perquè, a més de les mancances esmentades en el primer paràgraf, vaig constatar-ne una de nova, la quarta. M'adonava que cada pla, cada seqüència, tota la pel·lícula, té sols una lectura, i la grandesa de l'art és sempre la multitud de significats que proposa a l'espectador, perquè aquest pugui tractar de destriar-los en profunditat; i si no

vol, que almenys pugui percebre que la pel·lícula no s'acaba amb la història que conta, que va més enllà. Però el més greu, el més decebedor que me donà la revisió fou que tornava a sentir aquella mancança que m'impedia considerar-la com una obra d'art. Vaig estar una bona estona rumiant quina podria ésser la raó que m'impedia valorar-la com a tal; però, com vint anys enrere, no vaig ésser capaç d'aglapir-la.

Uns dies més tard, vaig veure *Key Largo* de John Huston, com n'hauria pogut ésser qualsevol altra de similar, i vaig sentir un plaer que no havia pogut experimentar amb la de Woody Allen. Un plaer que anava més enllà de la pel·lícula en si i que va fer adonar-me del que m'havia escamotejat el cinema modern o, millor dit, el postclàssic. Vaig seguir veient la pel·lícula amb l'únic objectiu de descobrir què era el que me feia sentir aquell goig tan intens; contemplava com aquells homes i dones interpretaven una situació que, malgrat no ten-

Pot semblar una bajanada, però si els que creen una obra d'art ho fan amb l'esperit que se posa quan s'omple una instància administrativa, és a dir, pensant únicament amb el resultat pràctic, i manquen de la fruïció de fer-la, l'espectador la percep com el que realment és, una simple instància administrativa, el més allunyat que pot haver-hi del que ha d'esser l'art

La Rosa Púrpura del Cairo.

gués res a veure amb la seva quotidianitat, la me feien arribar tan íntimament com si fos realment la seva vida, com si l'estiguessin vivint en aquell mateix moment. Quan la pel·lícula ja estava a les acaballes, precisament quan surten de l'hotel per retornar a Cuba amb la barca, de sobte, vaig descobrir-ho. Per un instant vaig deixar de seguir la història que contava la pel·lícula i, com una aparició, vaig veure que aquella gent, aquells actors, aquell director, aquell fotògraf, estaven fruïnt com a bojos de fer el que estaven fent, d'interpretar el que estaven interpretant. No ho feien solament perquè fos la seva professió i haguessin d'omplir l'expedient; ho feien, perquè era la seva vida, perquè fer allò era el que donava sentit a la seva existència, el que feia que per a ells la vida valgués la pena d'esser viscuda.

Pot semblar una bajanada, però si els que creen una obra d'art ho fan amb l'esperit que se posa quan s'omple una instància administrativa, és a dir, pensant únicament amb el resultat pràctic, i manquen de la fruïció de fer-la, l'espectador la percep com el que realment és, una simple instància administrativa, el més allunyat que pot haver-hi del que ha d'esser l'art. Aquest, perquè sigui el que pertoca, és necessari que els que el fan, o l'interpreten, ho facin com si en aquell moment no poguessin fer altra cosa, com si la resta del món no existís i que només allò pogués realitzar-se. Aquí roman la grandesa del cinema clàssic, perquè varen coincidir, en un moment i en un espai molt concrets, un gran conjunt de persones que, a més de reunir unes condicions excepcionals pel cinema, estaven suficientment boges per dedicar la seva

vida a fer-ho. Amb això no vull dir que no tenguessin simultàniament altres ambicions, especialment les econòmiques; és més, moltes d'elles, la majoria, es feren riques, però en el moment de rodar, tot l'altre s'oblidava i el cinema se convertia en un entusiasme tan gran que se transmetia a l'espectador, i aquest, agraït, sortia de la sala com si tot allò que havia vist ho hagués viscut ell mateix. Si Woody Allen va poder rodar *La rosa púrpura del Cairo* fou perquè havia existit prèviament el cinema clàssic, perquè amb el postclàssic és inimaginable que un personatge filmic pugui sortir de la pantalla i agombolar-se vora l'espectador. Per aquesta raó, *La rosa púrpura del Cairo*, com tot el cinema postclàssic, digereix malament el pas del temps i malgrat ésser de 1984 està molt més envellida que *Key Largo*, que és de 1948. 🎬